

*Проект: Креирање на овозможувачка
средина за финансиска одржливост на ГО*

УПАТСТВО ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОНАЦИИ И ЗА СПОНЗОРСТВА ВО ЈАВНИТЕ ДЕЈНОСТИ

Проектот го спроведуваат:

KOHEKT

Проектот е финансиран од
Европската Унија

*Проект: Креирање на овозможувачка
средина за финансиска одржливост на ГО*

УПАТСТВО ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОНАЦИИ И ЗА СПОНЗОРСТВА ВО ЈАВНИТЕ ДЕЈНОСТИ

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of Association Konekt and the authors of the content and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

Оваа публикација е подготвена со поддршка од Европската Унија. Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Здружението Конект и авторите на содржините и на никој начин не може да се смета дека ги претставува ставовите на Европската Унија.

Наслов:

Упатство за спроведување на Законот за донации и за спонзорства во јавните дејности

Автори: Естер Хартај Ивана Розенцвајгова и Никица Кусиникова

Уредници: Европски центар за непрофитно право (ECNL) – Будимпешта и Здружение Конект Скопје

Издавач: Проект: Креирање на овозможувачка средина за финансиска одржливост на ГО

За издавачот: Никица Кусиникова, Здружение Конект

Превод од англиски на македонски јазик: Лингва Експерт ДОО Скопје

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

339.726:340.13(497.7)(035)

ХАРТАЈ, Естер

Упатство за спроведување на законот за донации и за спонзорства во јавните дејности / [автори Естер Хартај, Ивана Розенцвајгова, Никица Кусиникова]. - Скопје : Здружение Конект, 2015. - 23 стр. ; 24 см

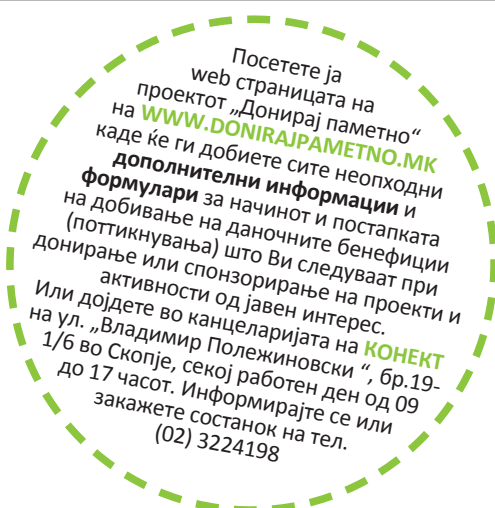
Публикацијата е во рамки на проектот: "Креирање на овозможувачка средина за финансиска одржливост на ГО". - Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-65655-4-1

1. Розенцвајгова, Ивана [автор] 2. Кусиникова, Никица [автор]

а) Донации - Законско регулирање - Македонија - Прирачници

COBISS.MK-ID 98806538

СОДРЖИНА

1.	ВОВЕД	5
2.	КОГА ТРЕБА ДА СЕ ПРИМЕНУВА ЗАКОНОТ?	7
2.1	Кои други закони и подзаконски акти се релевантни за даночните поттикнувања за донации/спонзорства?	7
3.	ПРОЦЕС НА ДАВАЊЕ И ПРИМАЊЕ ДОНАЦИЈА/СПОНЗОРСТВО КАКО РЕЗУЛТАТ НА ШТО ДАВАТЕЛИТЕ/ПРИМАТЕЛИТЕ МОЖАТ ДА БАРААТ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА	8
4.	ТОЛКУВАЊЕ НА ТЕРМИНОЛОГИЈАТА КОРИСТЕНА ВО ЗАКОНОТ	9
4.1.	Што е донација?	9
4.2.	Што е спонзорство?	10
4.3.	Што значи јавна дејност?	10
4.4.	Што значи јавен интерес?	11
5.	ПОДОБНОСТ НА ДОНАТОРИТЕ, СПОНЗОРИТЕ И ПРИМАТЕЛИТЕ	12
5.1.	Кој може да биде донатор или спонзор?	12
5.2.	Кој може да биде примател на донација?	12
5.3.	Кој може да биде примател на спонзорство?	13
6.	ПРЕДМЕТ НА ДОНАЦИЈА И СПОНЗОРСТВО	13
6.1.	Што може да биде предмет на донација и спонзорство?	13
6.2.	За кои цели може да се даде донација и спонзорство?	14
6.3.	На кој начин донацијата може да се користи од страна на примателот?	15
7.	ДОГОВОР ЗА ДОНАЦИЈА И СПОНЗОРСТВО И ДРУГИ ФОРМАЛНИ БАРАЊА	16
7.1.	Какви се формалните барања во врска со договорот за донација и спонзорство?	16
7.2.	Кои се исклучоците од барањето за склучување писмен договор?	16
7.3.	Какви посебни барања постојат во случај на прибирање на средства преку теледавања?	18
7.4.	Какви посебни барања постојат во случај на прибирање на средства од организирани настани?	18
7.5.	Какви формални барања постојат во однос на потврдата којашто примателот му ја издава на давателот?	19
8.	ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА ЗА ДАВАТЕЛИ НА ДОНАЦИЈА/СПОНЗОРСТВО И ПРИМАТЕЛИ	19
8.1.	Какви даночни поттикнувања кај персоналниот данок на доход постојат за физичко лице давател на донација и спонзорство?	19
8.2.	Какви даночни поттикнувања кај данокот на добивката постојат за даватели на донација и спонзорство кои се правни лица?	21
8.3.	Какви даночни поттикнувања постојат кај данокот на додадена вредност?	22
8.4.	Какви даночни поттикнувања кај даноците на имот се воведени со законот?	23
8.5.	Во кои случаи не може да се применуваат даночни поттикнувања?	24
9.	ПРОЦЕДУРА ЗА ДОБИВАЊЕ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА	24
9.1.	Каква е постапката за добивање даночни поттикнувања?	24
9.2.	Донесување одлука за јавниот интерес на некоја донација/спонзорство	25
9.2.1.	Кој орган е надлежен за издавање на решението со коешто се потврдува јавниот интерес и кој може да се поднесе такво барање?	25
9.2.2.	Кои се формалните барања потребни за да се побара потврда за јавен интерес?	25
9.2.3.	Каква е постапката за одлучување од страна на Министерството за правда?	26
9.2.4.	Кои се можностите за правен лек доколку Министерството за правда не одлучи во рамките на крајниот рок или го одбие јавниот интерес?	27
9.2.5.	Во кои случаи Управата за јавни приходи може да го одбие правото на даночно поттикнување?	27
9.3.1.	Кои документи се доставуваат до Управата за јавни приходи за да се добијат поттикнувањата за персонален данок на доход?	28
9.3.2.	Кои документи се доставуваат до Управата за јавни приходи за да се добијат поттикнувања за данок на добивка?	28
10.	ПОДНЕСУВАЊЕ ИЗВЕШТАИ	30
10.1.	Кој е одговорен да поднесува извештаи и со какви информации?	30
10.2.	Какви формални барања постојат во однос на примателот?	30
10.3.	Какви формални барања постојат во однос на давателот?	31
10.4.	Колку долго организацијата треба да ја чува документацијата поврзана со донацијата и спонзорството?	32
11.	КОНТРОЛА НА КОРИСТЕЊЕТО НА ДОНАЦИЈАТА И СПОНЗОРСТВОТО	32
12.	ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ	33
12.1.	Какви се последиците доколку примателот на донацијата и спонзорството да не склучи договор за донација или спонзорство?	33
12.2.	Какви се последиците доколку примателот не изготви извештај?	34
12.3.	Какви се последиците доколку примателот не ја користи донацијата или спонзорството во согласност со договорот?	34
12.4.	Какви се последиците доколку примателот не го чува договорот и другата документација најмалку пет години?	35
12.5.	Какви други прекршочни одредби се вклучени во законот?	35
13.	ФОРМУЛАРИ И ОБРАСЦИ	36

1. ВОВЕД

Финансиската одржливост е еден од главните предизвици со којшто граѓанските организации (во понатамошниот текст: „ГО“) треба да се соочат во нивната работа. Еден од достапните извори за финансирање на ГО во земјава, за којшто е проценето дека има потенцијал да се прошири¹, е приходот од приватно донирање и филантропија. Со цел да се поддржи приватното донирање, особено за цели од јавен интерес, државните органи одлучија да го донесат Законот за донации и спонзорства во јавните дејности (во понатамошниот текст: „Законот“). Законот беше усвоен во 2006 година и до објавувањето на ова Упатство беше изменет и дополнет три пати, во 2008, 2011 и во февруари 2014 година.

Главната цел за донесување на Законот беше да се зголеми бројот на донации и спонзорства за поддршка јавни дејности од јавен интерес преку воведување на даночни поттикнувања за потенцијални донатори и спонзори. Законот за донации и спонзорства во јавните дејности не беше наменет за да ги регулира сите форми на донации/спонзорства, туку само оние кои се поврзани со одредени даночни поттикнувања.

Освен добрата намера, Законот имаше неколку недостатоци кои резултираа со компликации во неговото спроведување во пракса. Според резултатите од неодамнешно анкетно истражување спроведено помеѓу ГО во земјава, само 26.7% од нив добиле донации од поединци и претпријатија, 14.7% само од претпријатија и само 4% од поединци.² Ова претставува силен сигнал дека потенцијалните или фактичките донатори и спонзори не се информирани за постоењето на даночни поттикнувања и/или не се запознаени со формалните процедури воведени со Законот.

Според друго Истражување спроведено во септември – октомври 2014 година меѓу 459 претпријатија и 144 ГО, две третини од испитаните претпријатија сметаат дека бизнис секторот треба да ја поддржи заедницата, додека половина од претпријатијата дале донација во претходната година. Приближно една четвртина од претпријатијата, независно од тоа дали искористиле даночни поттикнувања по донацијата или не, се запознаени со Законот. Само 11% од испитаните претпријатија што дале донација во изминатите 3 години, ги искористиле даночните поттикнувања предвидени со Законот. Околу една третина од испитаниците сметаат дека Законот има позитивно влијание врз корпоративната филантропија во земјата, 17.9% од нив изјавиле дека е: „малку охрабрувачки“, а 17% изјавиле дека Законот значително ги поттикнува донациите. Околу една третина немаат мислење и околу една третина сметаат дека Законот нема позитивно влијание.³

Во 2012 година, Здружението Конект во соработка со Европскиот центар за непрофитно право (ECNL) подготви Анализа на спроведувањето на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности за периодот 2007-2011⁴ година. Оваа анализа покажа дека еден

од клучните проблеми во процесот на спроведување е различното разбирање на дефинициите и различното толкување на клучните терминологи и одредби од Законот.

Ова Упатство за спроведување (во понатамошниот текст: „Упатство“) беше подготвено од експертите од ECNL Естер Хартај и Ивана Розензвигева во тесна соработка со Здружението Конект и Центарот за даночна политика и со влезни информации од Министерството за правда, Министерството за финансии и Управата за јавни приходи. Целта на Упатството е да обезбеди појаснување во врска со спроведувањето на Законот со цел ефективно да се стимулираат и ангажираат потенцијалните донатори и спонзори.

За таа цел, Упатството содржи сеопфатно толкување на главните терминологи користени во Законот, вклучувајќи и дефиниција на донација, спонзорство, јавна дејност и јавен интерес. Исто така, Упатството опишува кој може да биде донатор и примател на донација согласно со Законот за донации и спонзорства во јавните дејности. Упатството, исто така, ја опишува постапката за доделување на даночни поттикнувања, од првичната идеја за донирање/спонзорирање до добивањето на даночни поттикнувања на годишната завршна сметка или биланс на состојба. И на крајот Упатството го запознава читачот со барањата за известување, контролата на донацијата и спонзорството и последиците од прекршување на Законот.

Главните предизвици се опфатени со прашања со цел Упатството да биде што е можно полесно за користење. Под секое прашање авторите ја изнесуваат релевантната законска регулатива, толкување на оваа регулатива, што понекогаш е поддржано со практични примери и совети. Освен тоа, авторите ги означиле оние одредби кои се воведени со последните измени на Законот во февруари 2014 година (во понатамошниот текст: „Измени од 2014 година“).

Документот е отпечатен во 500 примероци (400 на македонски и 100 на албански јазик) и дистрибуиран до министерствата, државните агенции и другите релевантни институции, како и до граѓанските организации, претпријатијата, институциите и други заинтересирани страни.

¹ Неда Корунувска, Никица Кусиникова, Катерина Хаџи- Мицева Еванс, Анализа на имплементацијата на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности, 2008.

² Извештајот за овозможувачка средина за развој на граѓанското општество во Македонија е подготвен од Македонскиот центар за меѓународна соработка во рамките на проектот Acquis на балканското граѓанско општество – Јакнење на застапувањето и мониторинг на потенцијалот и капацитетите на граѓанските организации, 2014 година.

³ Истражување на постоечките ставови, верувања и практики за мобилизација на локалните ресурси и соработка меѓу граѓанските организации и приватниот сектор уредено од Конект во рамките на проектот „Креирање на овозможувачка средина за финансиска одржливост на ГО“ со поддршка од ЕУ, 2014 година.

⁴ Никица Кусиникова, Катерина Хаџи-Мицева Еванс и Александар Николов, Анализа на спроведување на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности 2007-2012, Здружение Конект и Европскиот центар за непрофитно право (ECNL) : Скопје, март, 2012.

2. КОГА ТРЕБА ДА СЕ ПРИМЕНУВА ЗАКОНОТ?

Според член 1, Законот го регулира давањето и примањето донации и спонзорства како резултат на што давателот и примателот може да побараат даночни поттикнувања. Како резултат на тоа, одредбите од Законот нема да се применуваат автоматски на сите донации и спонзорства. Давателот и примателот треба да ги почитуваат барањата само во случај ако сакаат да добијат даночно поттикнување за донацијата или спонзорството. Даночни поттикнувања можат да се добијат само за донација или спонзорство коишто се даваат за цели од јавен интерес.

Следниве даночни поттикнувања се достапни за донаторите и спонзорите врз основа на Законот:

1. Даночен кредит во однос на персоналниот данок на доход;
2. Намалување на данок во однос на данокот на добивка.

Освен тоа, следниве даночни поттикнувања беа воведени со Законот:

1. Даночни поттикнувања во однос на данокот на додадена вредност;
2. Даночни поттикнувања во однос на данок на имот, данок на подарок и данок на наследство.

2.1 КОИ ДРУГИ ЗАКОНИ И ПОДЗАКОНСКИ АКТИ СЕ РЕЛЕВАНТНИ ЗА ДАНОЧНИТЕ ПОТТИКНУВАЊА ЗА ДОНАЦИИ/СПОНЗОРСТВА?

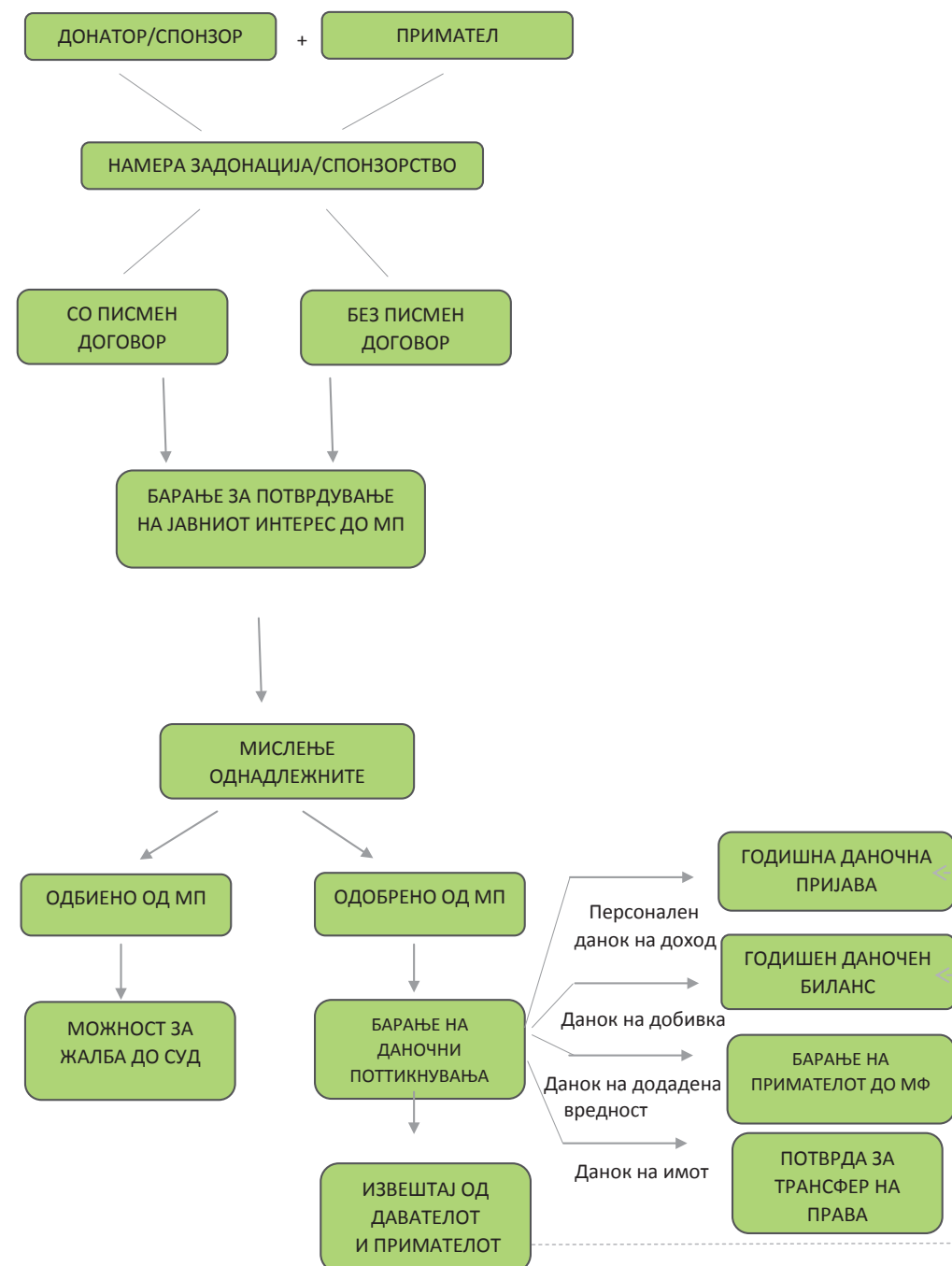
Со цел да се обезбеди сеопфатна слика на законската рамка којашто се однесува на донации и спонзорства, Упатството исто така ги содржи и релевантните одредби од други закони, а особено:

- Закон за здруженија и фондации;
- Закон за радиодифузија;
- Закон за облигациони односи;
- Закон за општа управна постапка;
- Закон за персонален данок на доход;
- Закон за данок на добивка;
- Закон за данок на додадена вредност;
- Закон за данок на имот;
- Закон за административни такси.

Други релевантни подзаконски акти се:

- Службен весник бр. 59 од 3 април 2014 година – Правилник на Министерството за правда
- Службен весник бр. 78 од 16 мај 2014 година – Правилник на Министерството за финансии
- Правилник за формата и начинот на издавање на писмена потврда за донации во јавните дејности усвоен од Министерот за правда

3. ПРОЦЕС НА ДАВАЊЕ И ПРИМАЊЕ ДОНАЦИЈА/СПОНЗОРСТВО КАКО РЕЗУЛТАТ НА ШТО ДАВАТЕЛИТЕ/ПРИМАТЕЛИТЕ МОЖАТ ДА БАРААТ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА

4. ТОЛКУВАЊЕ НА ТЕРМИНОЛОГИЈАТА КОРИСТЕНА ВО ЗАКОНОТ

Законот содржи дефиниции на 9 термини користени во Законот, конкретно донација, спонзорство, јавна дејност, јавен интерес, домашно физичко лице, странско физичко лице, домашно право лице, странско правно лице и промоција. Во овој дел ги опфативме одредбите за донација, спонзорство, јавна дејност и јавен интерес коишто се од клучно значење за толкувањето на Законот.

4.1 ШТО Е ДОНАЦИЈА?

Според Законот, донација значи „доброволна и безусловна помош во пари, добра и услуги која не создава директна корист за давателот ниту обврска за враќање од примателот на донацијата и која може да биде дадена за цели од јавен интерес или за поддршка на активностите на примателот. Под донација, во смисла на овој закон, се подразбираат и жирални давања, теледавање и организирани настани за прибирање на средства.“ (Член 3 точка 1 од Законот)

Дефиницијата на донација вклучува два клучни принципа на кои се заснова донацијата: **(1) доброволно и безусловно донирање (2) што не создава директна користа за давателот ниту обврска за примателот.** Меѓутоа, според член 9, објавувањето на името, фирмата, заштитниот знак на донаторот и спонзорот во јавните, печатените и електронските медиуми нема да се смета за реклама и затоа може да биде дозволено. Но, во практиката, користењето на логото на донаторот често се третира како реклама од страна на медиумите.

Освен тоа, дефиницијата предвидува можни форми на донација, вклучувајќи парични средства, добра и услуги. На крајот дефиницијата ги регулира целите за кои може да се даде донацијата. Конкретно, донација може да се даде за цели од јавен интерес или за поддршка на активностите на примателот. Меѓутоа, ние препорачуваме во случај кога донацијата се дава за поопшти активности на примателот, поврзаноста со јавниот интерес да биде јасно опишана. Иако дефиницијата не ја ограничува квалификуваната цел за јавен интерес и остава простор за поддршка на други видови на активности коишто ги извршува примателот, член 4(5) од Законот конкретно предвидува дека предмет на договорот за донации мора да биде „остварување на јавен интерес“ како што е дефинирано во член 3 точка 4. Исто така, според член 11(1) од Законот, цел на донацијата и спонзорството е остварување, унапредување, промоција и поддршка на дејностите од јавен интерес.

Според дефиницијата, под донација исто така се подразбираат и жирални давања, теледавање и организирани настани за прибирање на средства. Теледавањето може да биде донација преку SMS/DMS, телефонски маратони и друго. Настаните за прибирање на средства можат да бидат некои културни, спортски или друг вид на настани организирани за прибирање на средства за цели од јавен интерес. Тоа би можело да биде, на пример, музички концерт или пријателски фудбалски натпревар за кој влезницата вклучува износ на придонес кој ќе се донира за некоја цел од јавен интерес.

4.2 ШТО Е СПОНЗОРСТВО?

Според Законот, спонзорство значи „доброволна финансиска исплата, давање добра или услуги за конкретен проект и/или активност, кои овозможуваат директна корист на давателот, како што се промоција на име, фирма, заштитен знак на давателот на спонзорството.“ (Член 3 точка 1 од Законот)

Главен елемент на спонзорството е доброволно донирање кое може да се обезбеди во форма на финансиска исплата, давање на добра или услуги за одреден проект и/или активност. Во таа смисла, спонзорство се дава за одреден проект и/или активност. Спротивно на донацијата која не креира никаква корист за давателот или обврска за примателот, спонзорството овозможува директна корист за спонзорот. Според Законот, тоа може да биде промоција на името, фирмата и заштитниот знак на спонзорот, во зависност од договорот во писмена форма склучен помеѓу спонзорот и примателот на спонзорството. Член 3 точка 9 од Законот го дефинира терминот „промоција“ како афирмативно истакнување на името, фирмата и заштитниот знак на давателот на донацијата и спонзорството при давање на донација и спонзорство за вршење на јавна дејност. **Главната разлика помеѓу договорот за донација и договорот за спонзорство е дека во вториот треба јасно да биде образложено како ќе се изврши промоцијата.** Со цел да се спречи ситуација во која даночната власт ќе го преквалификува договорот за донација во договор за спонзорство, препорачуваме да се вклучи клаузула која јасно утврдува дека од склучувањето на договорот не произлегува никаква корист за донаторот.

Врз основа на добрата меѓународна практика, промоцијата може да вклучува:

- Голем и истакнат приказ на логото на спонзорот на објавениот материјал, публикација или спонзорираниот предмет на примателот;
- Голем и истакнат приказ на корпоративните бои на спонзорот;
- Опис на стоките и услугите на спонзорот во промотивните материјали на примателот;
- Користење на логото на примателот од страна на спонзорот (за промоција);
- Ексклузивно право на продажба на стоки и услуги во текот на настаните организирани од примателот.

4.3 ШТО ЗНАЧИ ЈАВНА ДЕЈНОСТ?

Законот ја дефинира јавната дејност како „поддржување и промовирање на дејности во областа на заштитата на правата на човекот и граѓанинот, образованието, науката, развој на информатичкото општество и пренос на електронски податоци, културата, спортот, здравството, социјалната заштита, заштитата на лица со инвалидитет, крводарителството, детската заштита, заштитата на животната средина и други дејности утврдени со закон како јавна дејност“. (Член 3 точка 3 од Законот).

Дефиницијата на јавна дејност вклучува различни области на активности, вклучувајќи заштита на правата на човекот и граѓанинот, образование, наука, развој на информатичкото општество и пренос на електронски податоци, култура, спорт, здравство, социјална заштита, заштита на лица со инвалидитет, крводарителство, детска заштита и заштита на животната средина. Листата е отворена и други закони можат да утврдат јавни дејности. Околу 50 закони во различни области дефинираат јавни дејности, вклучувајќи и други активности како што се спречување на корупција, намалување на сиромаштијата, економски развој и други.⁵

Врз основа на одредбите од Законот, дефиницијата на јавна дејност се разликува од јавен интерес. Всушност, овие активности треба да бидат во согласност со јавниот интерес за да се квалификуваат за даночни поттикнувања.

4.4 ШТО ЗНАЧИ ЈАВЕН ИНТЕРЕС?

Според Законот, јавен интерес „значи поддржување или промовирање на дејности во областа на заштита на правата на човекот и граѓанинот, промоција на културата, етиката, образованието, науката, развој на информатичкото општество и пренос на електронските податоци, спортот, заштитата на животната средина, социо-хуманитарните дејности, развојот на граѓанското општество, промовирање на крводарителството, промоција на меѓународната соработка и други дејности утврдени со закон“. (Член 3 точка 4 од Законот)

Дефиницијата на јавен интерес вклучува поддржување или промовирање на дејности во различни области, вклучувајќи:

- заштита на правото на човекот и граѓанинот;
- промоција на културата;
- етика;
- образование;
- наука;
- развој на информатичко општество и пренос на електронски податоци;
- спорт;
- Заштита на животната средина

- социохуманитарни дејности;
- развој на граѓанско општество;
- промовирање на крводарителството;
- промовирање на меѓународната соработка.

Слично на дефиницијата на јавна дејност, листата служи како пример и други закони можат да утврдат дополнителни области на дејности кои се смета дека се од јавен интерес. Конкретно, постои друга дефиниција за јавен интерес во Законот за здруженија и фондации. Овој закон дава дефиниција за јавен интерес со која се утврдува кои организации се квалификуваат за да добијат посебен статус на јавен интерес.

Дејностите од јавен интерес наведени во член 74 од Законот за здруженија и фондации се следните:

„Развој на демократијата, граѓанското општество и човековите права; помош и заштита на лица со физички или ментален хендикеп, лица со попреченост во развојот и лица со посебни потреби; заштита на деца и младинци; заштита на маргинализирани лица и нивно социјално вклучување; заштита од злоупотреба на дрога, сексуално преносливи болести, малолетничка деликвенција, алкохолизам, проституција и трговија со луѓе; здравство, унапредување на здравјето и медицинска грижа; уметност, култура и заштита на културното наследство; аматерски спорт; заштита на животната средина и одржлив развој; локален и инфраструктурен развој; наука, образование и обука во образовниот процес; развој на етиката и моралот; хуманитарна и социјална помош, намалување на сиромаштијата; справување со елементарни непогоди; заштита и грижа за животни; заштита на потрошувачите; унапредување на добротворството и волонтерството и други дејности од јавен интерес утврдени со овој или друг закон“.

⁵ Сеопфатната табела со јавни дејности е достапна во Анализата на спроведувањето на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности 2007-2011 подготвена од Здружението Конект и ECNL: <http://www.konekt.org.mk/web/en/category-table/99-analizaspoveduvanjezakon.html>

5. ПОДОБНОСТ НА ДОНАТОРИТЕ, СПОНЗОРИТЕ И ПРИМАТЕЛИТЕ

Термините „донатор“ и „примател“ не се конкретно утврдени во Законот во рамките на член 3, но во членовите 6, 7 и 8 се опишани критериумите за нивна подобност.

5.1 КОЈ МОЖЕ ДА БИДЕ ДОНАТОР ИЛИ СПОНЗОР?

Според Законот, „Давател на донација и спонзорство може да биде домашно и странско физичко и правно лице. Давател на донација и спонзорство не може да биде физичко и правно лице чие дејствување не е во согласност со Уставот, законите на Република Македонија и со меѓународните договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила. (член 6 од законот)

Според законот, сите домашни или странски физички и правни лица можат да бидат донатори или спонзори. Меѓутоа, оние што нема да постапат во согласност со Уставот, законите на и меѓународните договори се изземени од Законот.

И покрај тоа што во Законот не се дадени дефиниции за тоа кој се смета за донатор или спонзор, во него се вклучени дефинициите на домашните и странските физички и правни лица. Поконкретно,

- **Домашно физичко лице** е граѓанин на Република Македонија, даночен обврзник;
- **Странско физичко лице** е лице, странски државјанин, бегалец или апатрид кој престојува во Република Македонија или кој живее во друга држава;
- **Домашно правно лице** се смета јавна установа, единица на локална самоуправа, здружение на граѓани и фондации од јавен интерес, трговски друштва, орган на државна управа и друг субјект кој со регистрација пред надлежен орган стекнал својство на правно лице;
- **Странско правно лице** е секое правно лице кое има фирма запишана во трговски регистар во странство или ако е запишано во трговскиот регистар во неговата земја и странски меѓународни невладини организации, фондации, сојузи и нивни подружници кои се непрофитни.

5.2 КОЈ МОЖЕ ДА БИДЕ ПРИМАТЕЛ НА ДОНАЦИЈА?

Според Законот, „Примател на донација може да биде домашно правно лице. (2) Како примател на донација може да биде и странско правно лице кое има непрофитен карактер за остварување јавен интерес во друга држава во случаите на елементарни непогоди, природни и хуманитарни катастрофи.“ (член 7 (1)-(2) од Законот)

Според оваа одредба, не само непрофитните организации, туку **секое домашно правно лице може да биде примател на донација**. Врз основа на дефиницијата за домашно правно лице што е пропишана во член 3 став 7 од Законот, приматели можат да бидат и јавните институции, единиците на локалната самоуправа, трговски претпријатија, органите на државната управа и други субјекти.

Врз основа на горенаведеното, приватните фирми исто така се сметаат за подобни приматели според Законот. Меѓутоа, на донациите/спонзорствата направени на нивните сметки не секогаш им се доделуваат даночни поттикнувања. Според член 18, даночните поттикнувања не можат да се остварат кога донацијата и/или спонзорството се употребуваат за давање од претпријатија на други претпријатија. Значи, една компанија не може да добие даночно поттикнување доколку донира на друга компанија.

Покрај тоа, **странски правни лица** исто така можат да бидат приматели на донација. Сепак, опсегот на активности коишто се сметаат за јавен интерес е ограничен на помош во случај на природни и хуманитарни катастрофи. За сите други донации од јавен интерес утврдени во Законот не се одобрува даночно поттикнување во случај на донација на странско правно лице.

5.3 КОЈ МОЖЕ ДА БИДЕ ПРИМАТЕЛ НА СПОНЗОРСТВО?

Според Законот, „Примател на спонзорство може да биде домашно правно лице кое врз основа на применото спонзорство ги извршува обврските што произлегуваат од договорот за спонзорство.“ (Член 8 (1) од Законот)

Според Законот, секое домашно правно лице може да биде примател на спонзорство. За разлика од донациите, тоа не е безусловно – примателот мора да ги исполни своите обврски регулирани во договорот за спонзорство склучен со спонзорот. Тука може да станува збор за промоција на името на спонзорот, на неговиот знак и трговската марка. Друга разлика помеѓу донација и спонзорство е тоа што спонзорирањето на странски правни лица не е предмет на даночно поттикнување.

6. ПРЕДМЕТ НА ДОНАЦИЈА И СПОНЗОРСТВО

6.1 ШТО МОЖЕ ДА БИДЕ ПРЕДМЕТ НА ДОНАЦИЈА И СПОНЗОРСТВО?

Според Законот, „Предметна донацијата и спонзорството се:

- **финансиски средства;**
- **секаков вид добра и услуги, вклучувајќи и материјални добра, сопствено произведени или набавени; и**
- **завештанија и други преносни права.**

Предметот на донацијата и спонзорството мора да е во согласност со дејноста на примателот на донацијата и спонзорството. Предмет на донацијата и спонзорството не можат да бидат добра и услуги чиј промет е забранет со закон.“ (Член 10 од Законот)

Според Законот, донациите и спонзорствата можат да имаат различни форми. Покрај финансиски средства, секаков вид добра и услуги, завештанија и други преносни права исто така можат да бидат предмет на донација и спонзорство.

Поконкретно, донациите можат да вклучуваат добра како што се облека, мебел, книги, храна, канцелариски материјал и многу други. Донацијата и спонзорството исто така можат да бидат обезбедени во форма на услуга којашто може да се изврши од страна на донаторот или од трети лица. На пример, во случај на изградба на игралиште, градежното претпријатие може бесплатно да ја исчисти градежната локација. Исто така, некоја печатница може да понуди бесплатно да ја испечати публикацијата на ГО.

Покрај тоа, донаторот и спонзорот можат да пренесат завештанија и други преносни права како што се правата на интелектуална сопственост, вклучувајќи авторски права и права од индустриска сопственост. Исто така, тие можат на примателот да му го пренесат правото на плодоуживање и користење на некој движен или недвижен имот.

Без оглед на предметот на донацијата и спонзорството, таа треба да се **користи исклучиво за целите од јавен интерес**. Понатаму, предмет на донација/спонзорство не можат да бидат добра или услуги чијашто трговија е забранета со закон, како што е донирањето на лекови, човечки органи или други нелегални стоки.

6.2 ЗА КОИ ЦЕЛИ МОЖЕ ДА СЕ ДАДЕ ДОНАЦИЈА И СПОНЗОРСТВО?

Според Законот, „Цел на донацијата и спонзорството е остварување, унапредување, промоција и поддршка на дејностите од јавен интерес. Донација се дава на примателот на донацијата со цел да се задоволат неговите декларирани, јавно утврдени потреби и цели и/или да се решат одредени состојби и проблеми. Спонзорство се дава на примателот на спонзорството за имплементација на јавниот интерес од определена јавна дејност дефинирана во договорот за спонзорство.“ (Член 11 (1)-(3) од Законот)

Врз основа на Законот, и донацијата и спонзорството се даваат за активности од јавен интерес (за понатамошни детали видете го прашањето 4.4.). Донацијата се дава за цели на исполнување на објавени, јавно утврдени потреби и за цели на примателот и/или решавање на одредени ситуации и проблеми. Спонзорството служи за целите на имплементирање на јавен интерес во рамките на одредена јавна активност дефинирана во договорот за спонзорство.

Термините „јавен интерес“ и „јавна дејност“ се дефинирани во член 3 од Законот. Исто така, понатаму, во член 18 (1) се исклучуваат активности што се насочени кон поддршка на политичките партии и партиските кампањи. Меѓутоа, во дефинициите не е одредено кој треба да биде крајниот корисник на таквите активности. Врз основа на најдобрите меѓународни практики, јавен интерес и активности од јавен интерес се општествено корисни активности коишто се корисни за пошироката јавност, некоја заедница или група на луѓе кои имаат некоја потреба.

6.3 НА КОЈ НАЧИН ДОНАЦИЈАТА МОЖЕ ДА СЕ КОРИСТИ ОД СТРАНА НА ПРИМАТЕЛОТ?

Според Законот, „Примателот на донацијата станува сопственик на донацијата и ја користи исклучиво за:

- **намената определена во договорот за донација од членот 4 став (1) од овој закон;**
- **намената за која е отворена посебна трансакциска сметка, односно за целта на дознаката во платниот налог со кој се донира, во случај на жирални давања;**
- **намената за која е отворена телефонска сметка во случај на теледавање; и**
- **целта за која е организиран настан, кога станува збор за прибирање на средства на организирани настани.“ (Член 7 (3) од Законот)**

Покрај регулирањето на целите за кои може да се даде донација и спонзорство (ве молиме погледнете го прашањето 5.2.), со Законот е уредено и за кои цели може да се користи некоја донација, во зависност од формата на донацијата. Како општо правило, донацијата ќе се користи во согласност со целите утврдени во договорот за донација. Доколку донацијата се пренесува на посебна трансакциска сметка, таа ќе се користи за целите на посебната трансакциска сметка. На пример, ако посебната трансакциска сметка е отворена за собирање на донации за операција на некое дете кои има рак, донациите можат да се користат само за таа намена. Сепак, тоа не значи дека за секој примател во рамките на некоја активност треба да отвори посебна сметка во банка. На пример, ако некоја фондација собира донации за поддршка на заштитата на животната средина, во основа може да ги добива сите донации со таква цел на една сметка дури и ако тие се користат за различни активности поврзани со заштитата на животната средина.

Друга форма на донација регулирана со Законот е телефонската донација. Во случајот на теледавањата, примателот отвора посебна телефонска сметка, а средствата од оваа

сметка се користат за целта од јавен интерес за којашто е отворена телефонската сметка. Конечно, доколку средствата се собираат на организиран настан, тие треба да се користат за целта за којашто е организиран настанот. На пример, ако настанот е организиран од страна на некоја локална фондација за да се соберат пари за реновирање на детска градинка, собраните пари не можат да се користат за молерисување на други згради во соседството.

Сепак, во Законот не е утврдено што може или треба да се направи со донација ако таквата цел стане излишна како резултат на некои неочекувани околности или ако истата се постигне без да се потрошат сите собрани средства. Со цел да се спречат ваквите ситуации, ние би препорачале во вашиот договор за донација/спонзорство да вклучите одредби во однос на тоа што ќе се случи со останатите средства во случај целта да стане излишна или да се постигне без да се потрошат сите собрани средства. Доколку во вашиот договор не е вклучена таква одредба, може да се обратите до државните органи со цел да добиете дополнителни насоки за тоа како треба да се потрошат средствата.

7. ДОГОВОР ЗА ДОНАЦИЈА И СПОНЗОРСТВО И ДРУГИ ФОРМАЛНИ БАРАЊА

7.1 КАКВИ СЕ ФОРМАЛНИТЕ БАРАЊА ВО ВРСКА СО ДОГОВОРОТ ЗА ДОНАЦИЈА И СПОНЗОРСТВО?

Според Законот, „Давателот и примателот на донацијата и спонзорството склучуваат договор во писмена форма, согласно со Законот за облигационите односи.“ (Член 4 (1) од Законот)

Според Законот, треба да се склучи писмен договор меѓу примателот и давателот во согласност со Законот за облигациони односи. Законот за облигациони односи ги утврдува општите услови за склучување на договор и специфични барања за одредени видови на договори. Не постои посебна регулатива за договорот за донација и спонзорство и затоа треба да се земат предвид општите одредби. Здружението Конект подготви обрасци за договори за донација и спонзорство коишто можат да се користат од страна на читателите.⁶

Наш совет е во договорот за донација да бидат вклучени следните информации:

- Податоци за донаторот и за примателот (име, адреса, претставник);
- Цел на донацијата;
- Предмет на донацијата;
- Износ или вредност;
- Услови за плаќање или испорака;
- Нацрт-временска рамка за спроведување на активностите;
- Кој суд е надлежен во случај на судски спор.

Покрај претходно наведеното, договорот за спонзорство треба да ги содржи и условите за промоција. Врз основа на праксата, ние би препорачале да се вклучат доволно информации за целта на донацијата и за мисијата на организацијата со цел да се осигури дека Министерството за правда и надлежните органи ќе можат лесно да го потврдат јавниот интерес од истата. Доколку е можно, можеби ќе сакате да вклучите посебен документ којшто ќе содржи опис на проектот, иако ова не е барање пропишано со закон.

⁶ Ве молиме погледнете го дел 13 за формулари и обрасци. Сите документи се достапни на: www.donirajpametno.mk

7.2 КОИ СЕ ИСКЛУЧОЦИТЕ ОД БАРАЊЕТО ЗА СКЛУЧУВАЊЕ ПИСМЕН ДОГОВОР?

Законот овозможува исклучок од склучувањето на писмен договор помеѓу давателот и примателот на донацијата. Таков исклучок беше воведен со **Измената од 2014 година** како што следува:

„По исклучок од ставот (1) на овој член, кога примател на донација е здружение или фондација која се стекнала со статус на организација од јавен интерес согласно со Законот за здруженија и фондации или кога примател на донација е здружение или фондација која согласно со основачкиот акт е основана за конкретна финансиска поддршка во врска со јавен интерес утврден со закон, може да не се склучува договор во писмена форма, при што како основ за даночно поттикнување ќе се смета извршената уплата на финансиски средства на посебна трансакциска сметка на примателот на донацијата за таа намена, од моментот на упис во регистар на здружение или фондација согласно со закон до конечното остварување на јавниот интерес за кој се дава конкретна финансиска поддршка.“ (Член 4 (2) од Законот)

Врз основа на претходно наведеното, двата исклучоци од барањето за склучување писмен договор се следниве:

1. Примателот на донација е здружение или фондација која се стекнала со статус на организација од јавен интерес согласно со Законот за здруженија и фондации;
2. Примателот на донација е здружение или фондација која согласно со основачкиот акт е основана за конкретна финансиска поддршка во врска со јавен интерес утврден со закон.

Првиот исклучок се однесува на **организациите од јавен интерес кои се здобиле со овој статус** врз основа на Глава X од Законот за здруженија и фондации. Организациите можат да добијат статус на организација од јавен интерес, ако тие вршат активности од јавен интерес, спроведуваат програми и проекти на централно и/или локално ниво, самостојно или во соработка со органите на државната управа и органите на општината, органите на општините во Градот Скопје и во самиот Град Скопје, како и ако тие ги користат финансиски средства за реализација на активностите. (Член 73 од Законот за здруженија и фондации)

Обемот на активности од јавен интерес е наведен во член 74 од Законот за здруженија и фондации (види прашање 3.4. погоре). Здружение или фондација ќе добие статус на организација од јавен интерес доколку:

- е регистрирано во согласност со одредбите на овој Закон;
- активноста од јавен интерес е главниот извор на приходи во неговото работење;
- активностите и дејствијата се насочени кон општата јавност и интересите на заедницата;
- ја има потребната организациска структура во согласност со овој Закон;
- има човечки ресурси неопходни за вршење на активноста во согласност со закон;

- има соодветни финансиски ресурси, односно вкупна вредност на имотот или годишен приход од минимум 1.500 евра во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Македонија;
- пропишало правила за конфликт на интереси и за обезбедување на транспарентност и јавност во работењето; и
- не е во стечај или ликвидација и неговата жиро сметка не е блокирана. (Член 75 од Законот за здруженија и фондации)

Статусот се утврдува од страна на Владата на Република Македонија на предлог на Комисијата за организации со статус од јавен интерес.

Вториот исклучок се однесува на **здруженија на граѓани и фондации кои се основани за цели на обезбедување на вистинска финансиска поддршка во врска со јавниот интерес**. Целта на оваа регулатива беше истата да се применува на иницијативи за прибирање на финансиски средства каде што примателот добива донација од различни донатори за одредена цел. На пример, овој исклучок беше применлив за еден примател којшто собира донации од голем број донатори за изградба на болница. Министерството за правда и надлежните органи го проверуваат статутот на примателот, со цел да се осигури дека организацијата го поддржува јавниот интерес.

Според самиот Закон, постојат само овие два исклучоци од обврската за склучување на писмен договор. Сепак, според нашето разбирање, исклучокот од писмен договор треба да се примени и на настаните за собирање на средства и теледавања. Бидејќи ваквите методи предвидуваат поголем број на донатори, би било комплицирано, па дури и невозможно, да се склучи писмен договор со секој од нив.

7.3 КАКВИ ПОСЕБНИ БАРАЊА ПОСТОЈАТ ВО СЛУЧАЈ НА ПРИБИРАЊЕ НА СРЕДСТВА ПРЕКУ ТЕЛЕДАВАЊА?

Според Законот, “Во случај на прибирање на средства преку теледавања, примателот на донацијата обезбедува потврда за примени средства преку телефонска сметка од телеоператорот на месечно ниво, доколку периодот во кој сметката за донации е отворена е подолг од еден месец.” (Член 4 (3) од Законот)

Доколку примателот сака да врши прибирање на средства преку теледавање, потребно е да се обрати на мобилен оператор за да отвори телефонска линија за таква намена. Телефонските оператори располагаат со посебно кодирани броеви за услуги со дополнителна вредност. Операторите го регулираат начинот на кој броевите се користат/дистрибуираат при регулирањето на интерните процедури. Примателот ќе добива телефонска сметка секој месец врз чија основа му дава потврда на давателот.

7.4 КАКВИ ПОСЕБНИ БАРАЊА ПОСТОЈАТ ВО СЛУЧАЈ НА ПРИБИРАЊЕ НА СРЕДСТВА ОД ОРГАНИЗИРАНИ НАСТАНИ?

Според Законот, *“Во случај на прибирање на средства од организирани настани, организаторот на настанот средствата прибрани за донацијата ги уплатува на трансакциската сметка на примателот на донацијата во рок од 30 дена од денот на завршувањето на настанот.”* (Член 4 (4) од Законот)

Кога организаторот на настанот за прибирање на средства е различен од примателот, организаторот е должен да ги уплати средствата прибрани за донацијата на трансакциската сметка на примателот на донацијата во рок од 30 дена од денот на завршувањето на настанот за прибирање на средства. Ваков случај може да биде на пример кога здружение организира концерт за да прибере средства за локален дом за деца без родители.

7.5 КАКВИ ФОРМАЛНИ БАРАЊА ПОСТОЈАТ ВО ОДНОС НА ПОТВРДАТА КОЈАШТО ПРИМАТЕЛОТ МУ ЈА ИЗДАВА НА ДАВАТЕЛОТ?

Според Законот, *“За донации од членот 3 точка 1 од овој закон на барање на давателот примателот му издава писмена потврда. Формата, содржината и начинот на издавање на писмената потврда од ставот (6) на овој член ги пропишува министерот за правда.”* (Член 4 (6)-(7) од Законот)

Потврдата за приемот на донацијата ја издава примателот на барање на давателот. Правилникот за формата и начинот на издавање на писмени потврди за донации за јавни активности донесен од страна на Министерот за правда утврдува дека потврдата се издава во пропишаниот А4 формулар. Овој формулар ги вклучува следниве информации: назив, датум, број на предмет, име на примателот на донацијата, име на давателот, вид на донација и потпис.⁷

8.0 ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА ЗА ДАВАТЕЛИ НА ДОНАЦИЈА/ СПОНЗОРСТВО И ПРИМАТЕЛИ

Давателот и примателот на донацијата и спонзорството имаат право на даночни поттикнувања предвидени со овој закон (член 12 од Законот).

Поконкретно, давателот и примателот на донацијата и спонзорството имаат право на следниве даночни поттикнувања:

1. Даночни поттикнувања кај персоналниот данок на доход;
2. Даночни поттикнувања кај данокот на добивката;
3. Даночни поттикнувања кај данокот на додадена вредност;
4. Даночни поттикнувања кај даноците на подарок, наследство и имот.

8.1 КАКВИ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА КАЈ ПЕРСОНАЛНИОТ ДАНОК НА ДОХОД ПОСТОЈАТ ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ ДАВАТЕЛ НА ДОНАЦИЈА И СПОНЗОРСТВО?

Според Законот, *„Физичко лице кое донира финансиски средства на правно лице според одредбите од овој закон, а врз основа на договорот за донација, има право на намалување на пресметан, а неплатен персонален данок на доход или враќање на платен персонален данок на доход утврден врз основа на неговата годишна даночна пријава (образец ПДД - ГДП) во висина на донацијата, но не повеќе од 20% од износот на неговиот годишен персонален данок на доход, а најмногу до 24.000 денари.”* (Член 13 (1) од Законот)

Врз основа на оваа одредба, физичките лица даватели на донација, по давањето на донацијата имаат право на намалување на износот на персоналниот данок на доход. Законот утврдува двоен праг за даночното поттикнување, првиот како процент а вториот како апсолутен износ. Имено, даночното поттикнување не може да биде повеќе од 20% од износот на годишен персонален данок на доход на давателот на донацијата, и не може да надминува 24.000 денари.

Даночното поттикнување кај персоналниот данок на доход може да се користи на два начини, во зависност од тоа дали данокот е веќе платен или не:

1. Кога персоналниот данок на доход се уште не е платен: намалување на пресметан, а неплатен персонален данок на доход; или
2. Кога персоналниот данок на доход е платен: враќање на платен персонален данок на доход утврден врз основа на неговата годишна даночна пријава.

Оттука, во првиот случај даночниот обврзник (физичко лице) може да го намали износот на неговиот персонален данок на доход за износот на донацијата или спонзорството, додека во вториот случај даночниот обврзник (физичко лице) може да побара поврат на платениот персонален данок на доход за износот на донацијата или спонзорството. Оттука, формата на ова даночно поттикнување е даночен кредит.

⁷ Ве молиме погледнете го дел 13 за формулари и образци. [Сите документи се достапни на: www.donirajpametno.mk](http://www.donirajpametno.mk)

Пример бр. 1: Физичко лице со приходи само од плата

Месечна нето плата на физичкото лице: 21.000 денари

Вредност на донацијата: 6.000 денари

Пресметка:

Годишен персонален данок на доход (веќе платен од работодавачот) = $2333 \cdot 12 = 28.000$ денари

20% од годишниот персонален данок на доход = 5.600 денари

5.600 MKD < 24.000 денари следствено можете да добиете даночно поттикнување во износ од 5.600 денари за вашата донација.

Доколку донацијата изнесува 5.600 денари, можете да го повратите целиот износ на донацијата.

За да добиете даночно поттикнување треба да подготвите Годишна даночна пријава (побарајте помош од вашиот работодавач). За подетални информации посетете ја ја веб страницата www.donirajpametno.mk

Пример бр.2: Физичко лице со различни извори на приходи

Годишни приходи од различни извори (хонорари, кирии или друго): 1.300.000 денари

Вредност на донацијата: 6.000 денари

Пресметка:

Годишен персонален данок на доход = 144.430 денари

20% од годишниот персонален данок на доход = 28.886 денари

28.886 денари > 24.000 денари, следствено се применува прагот од 24.000 денари и можете да го одбиете/вратите целиот износ од 6.000 денари.

Доколку донацијата е на пример 35.000 денари, можете да одбиете/вратите само 24.000 денари.

За да добиете даночно поттикнување треба да подготвите Годишна даночна пријава (побарајте помош од вашиот работодавач). За подетални информации посетете ја ја веб страницата www.donirajpametno.mk

8.2 КАКВИ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА КАЈ ДАНОКОТ НА ДОБИВКАТА ПОСТОЈАТ ЗА ДАВАТЕЛИ НА ДОНАЦИЈА И СПОНЗОРСТВО КОИ СЕ ПРАВНИ ЛИЦА?

Според Законот, **“На даночниот обврзник на данокот на добивка кој донирал средства на правно лице износот на дадената донација во тековната година според одредбите на овој закон му се признава како расход во висина до 5% од вкупниот приход. На даночниот обврзник на данокот на добивка кој спонзорирал средства износот на даденото спонзорство во тековната година според одредбите од овој закон му се признава како расход во висина до 3% од вкупниот приход.”** (Член 14 (1)-(2) од Законот)

Врз основа на горенаведеното, давателите на донација и спонзорство кои се правни лица можат да го книжат износот на донацијата како признаен расход. Оттука формата на даночното поттикнување е даночна одбивка и износот на донацијата се намалува од даночната основица. Прагот е различен за давателите на донации и за давателите на спонзорства. Во случај на донација, износот на дадената донација во тековната година се прифаќа/признава како расход во висина до 5% од вкупниот приход на даночниот обврзник. Во случај на спонзорство, овој праг е понизок, до 3%. Прагот само го утврдува лимитот на износот кој може да се одбие; доколку износот на дадените средства е понизок, давателот може да користи целосно даночно ослободување од 10% на данок на добивка. Оттука, доколку давателите не го користат законот при давањето на средствата, тие ќе треба да платат целосен данок на добивка од 10% на целиот износ на дадени средства.

На пример, ако правно лице со годишен приход од 1 милион денари донира 25.000 денари, одбивката ќе биде во целиот износ на донацијата, бидејќи не го надминува прагот од 5% што е 50.000 денари. Доколку донацијата е утрустручена 75.000 денари, правното лице нема да може да го одбие целиот износ на донацијата бидејќи со тоа би се надминал прагот од 5% или 50.000 денари од годишните приходи на субјектот.

Ситуацијата е различна кога станува збор за спонзорство, бидејќи прагот за даночна одбивка изнесува 3% од годишните приходи на правното лице. Оттука, доколку го користиме истиот пример како за донацијата, правно лице со годишен приход од 1 милион денари не може да одбие повеќе од 30.000 денари. Во случај на донација, правно лице со годишен приход од 1 милион денари може да одбие максимум 50.000 денари

8.3 КАКВИ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА ПОСТОЈАТ КАЈ ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ?

Даночните поттикнувања кај данокот на додадена вредност се однесуваат на прометот на добра и услуги од давателот кон примателот на донацијата, извршен за реализација на донација од јавен интерес, било донирани или платени од донирани парични средства. Пресметаниот данокот на додадена вредност за овие добра/услуги којшто е вклучен во фактурата и уплатен од вршителот на прометот на посебна сметка во Буџетот на Република Македонија, се враќа на вршителот на прометот врз основа на доставено барање од примателот на донацијата. Во согласност со законот, уплатениот ДДВ може да се врати во следниве случаи:

Во согласност со член 15(1) од Законот „Прометот на добра и услуги од давателот кон примателот на донацијата, извршен за реализација на донација од јавен интерес, во согласност со овој закон, се смета како промет согласно со членовите 3 став (3) точки 1 и 2 и 6 став (3) точки 1 и 2 од Законот за данокот на додадена вредност.“

Во став (2) е утврдено дека *„За плаќање на данокот на додадена вредност кој е пресметан во фактурата за прометот наведен во ставот (1) на овој член и уплатен од вршителот на прометот на добра и услуги на посебна сметка во Буџетот на Република Македонија, се обезбедуваат средства од Буџетот на Република Македонија. Уплатениот данок се враќа на вршителот на прометот врз основа на доставено барање од примателот на донацијата.“*

Врз основа на ова можеме да заклучиме дека ослободувањето од ДДВ се довива индиректно. Прво, ДДВ што е пресметан на фактурата се уплаќа од страна на вршителот на прометот во буџетот на Република Македонија. Второ, уплатениот износ ќе биде вратен на барање на примателот.

На пример, доколку претпријатие коешто произведува мебел донира столици и маси на здружение коешто организира обуки за лица со ментална попреченост, за прометот на овие добра и услуги се пресметува ДДВ и се уплаќа на посебна сметка во Буџетот на Република Македонија. Таквиот износ на ДДВ се враќа на производното претпријатие доколку биде доставено барање од примателот на донацијата. Барањето треба да се достави до Министерството за финансии на формуларот со наслов “ЗДС/ДУ-ДДВ”.⁸

Исто така, во согласност со член 15а (1) од Законот, *„Кога примател на донација добива финансиски средства и истите ги користи за плаќање на набавки на добра и услуги со цел за реализација на јавниот интерес, пресметаниот данок на додадена вредност во фактурата за прометот на добра и услуги издадена кон примателот на донацијата и уплатен од вршителот на прометот на посебна сметка во Буџетот на Република Македонија, се враќа на вршителот на прометот врз основа на доставено барање од примателот на донацијата.“*

Врз основа на оваа одредба, сите донирани парични средства кои примателот ги користи за плаќање на добра и услуги и се поврзани со реализација на јавниот интерес се ослободени од ДДВ. Оттука, пресметаниот ДДВ кој е уплатен од страна на вршителот на прометот во буџетот на Република Македонија се враќа на вршителот на прометот врз основа на доставено барање од примателот на донацијата. Слично на претходниот член, доставувањето на барање од примателот на донацијата е предуслов за враќање на уплатениот ДДВ на вршителот на прометот. Барањето треба да се достави до Министерството за финансии на формуларот со наслов “ЗДС/ФС-ДДВ”.⁹

На пример, ако фондација којашто работи во дом за стари лица користи донација од јавен интерес за купување на лекови, на вршителот на прометот треба да му го плати

нето износот на лековите без пресметан ДДВ. По доставувањето на примерок од потврдата, вршителот на донацијата го наведува називот на проектот на фактурата и го уплаќа во име на фондацијата во буџетот на Република Македонија. Последователно, на вршителот на прометот со лекови ќе му се врати уплатениот ДДВ врз основа на доставено барање од фондацијата до Министерството за финансии.

Исто така, во согласност со член 15а (1) од Законот, *„Кога примател на донација добива финансиски средства и истите ги користи за плаќање на набавки на добра и услуги со цел за реализација на јавниот интерес, пресметаниот данок на додадена вредност во фактурата за прометот на добра и услуги издадена кон примателот на донацијата и уплатен од вршителот на прометот на посебна сметка во Буџетот на Република Македонија, се враќа на вршителот на прометот врз основа на доставено барање од примателот на донацијата.“*

Оваа одредба овозможува комбинирање на даночните поттикнувања постојат кај данокот на додадена вредност со даночните поттикнувања кај данокот на добивката за промет со иста услуга. На пример, таква услуга може да биде печатење или продажба на билети за културни, спортски или други јавни настани. Услугата обезбедена од страна на телекомуникациски оператор може да вклучува SMS пораки и телефонски повици за донации коишто се ослободени од ДДВ. Во времето на подготовка на ова упатство се` уште не беше донесен подзаконски акти со којшто ќе се воведат постапка за имплементација на опишаните ослободувања во пракса.

8.4 КАКВИ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА КАЈ ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ СЕ ВОВЕДЕНИ СО ЗАКОНОТ?

Врз основа на законот, примателот може да користи даночни поттикнувања кај даноците на имот во однос на донација која ја примиле од давателот.

Според Законот, *„Донацијата во предмети и материјални добра е ослободена од данокот на наследство и подарок кога давателот му го пренесува правото на плодуживање и користење на примателот. Донацијата во предмети и материјални добра е ослободена од данок на имот во наредните пет години, по годината во која е дадена донацијата.“* (Член 16 (1)-(2) од Законот)

Во согласност со овој член, достапни се следниве даночни поттикнувања кај даноците на имот:

- Ослободување од **данокот на наследство и подарок** за недвижен имот кога давателот му го пренесува правото на плодуживање и користење на примателот; и
- Ослободување од **данок на имот** за сопственоста врз донираниот недвижен имот во наредните пет години, по годината во која е дадена донацијата.

⁸ Ве молиме погледнете го дел 13 за формулари и обрасци. Сите документи се достапни на: www.donirajpametno.mk

⁹ Ве молиме погледнете го дел 13 за формулари и обрасци. Сите документи се достапни на: www.donirajpametno.mk

Законот предвидува даночно ослободување од данокот на наследство и подарок кога давателот му го пренесува правото на *плодоуживање* и *користење* на примателот, што значи правото на користење или уживање на предметите или добрата и правото да остварува профит од нив, под услов да не се оштетени или со намалена употребна вредност.

Разликата помеѓу правото на користење и плодуживање може да се илустрира преку примерот за недвижност. Кога давателот ќе го префрли правото на користење на недвижноста на примателот, примателот има право да го користи како седиште на организацијата, конференциска сала или за други активности од јавен интерес. Доколку давателот префрли право на плодуживање, примателот може да го изнајмува имотот и да ги користи парите коишто ќе ги добие од наемот за реализација на цели од јавен интерес.

Ослободувањето од данок на имот е поврзано со сопственоста врз донираниот имот. Законот го ограничува ослободувањето за период од пет години од датумот на донацијата.

8.5 ВО КОИ СЛУЧАИ НЕ МОЖЕ ДА СЕ ПРИМЕНУВААТ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА?

Според Законот, *„Даночните поттикнувања не можат да се остварат кога донацијата и спонзорството се употребуваат за:*

- 1) *активности на примателот насочени кон поддршка на политички партии и партиски кампањи; и*
- 2) *давање од претпријатија на други претпријатија.” (Член 18од Законот)*

Законот утврдува две изземања од правото да се добијат даночни поттикнувања. Прво, даночните поттикнувања не можат да се остварат кога донацијата и спонзорството се употребуваат од примателот за поддршка на политички партии и партиски кампањи. Второто изземање е кога претпријатие донира или спонзорира средства на друго претпријатие. Претпријатие опфаќа различни правни форми регулирани со одделни закони во Македонија, сепак за целите на спроведувањето на Законот ограничувањето се однесува на сите форми на правни субјекти кои остваруваат профит. Во случај договорот да биде доставен до Министерството за правда многу е веројатно дека потврдувањето на јавниот интерес ќе биде одбиено.

9.0 ПРОЦЕДУРА ЗА ДОБИВАЊЕ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА

9.1 КАКВА Е ПОСТАПКАТА ЗА ДОБИВАЊЕ ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА?

Во Дел 3 од овој документ е илустрирана постапката за доделување на даночни поттикнувања, почнувајќи од намерата да се донира/спонзорира, па се до добивањето даночно олеснување. Донаторот и спонзорот ќе ги преземат следниве чекори со цел да можат да добијат даночно поттикнување после давањето на донацијата/спонзорството:

1. Склучување на писмен договор за донација/спонзорство ИЛИ(во случаи определени со Законот) потпишување на нотарски заверена изјава во отсуство на таков писмен договор;
2. Барање до Министерството за правда да издаде решение со кое се потврдува јавниот интерес на донацијата или спонзорството;
3. Исплата на донацијата/спонзорството пред или после решението за потврдување на јавниот интерес и барање на писмена потврда издадена од примателот на давателот;
4. По добивањето на позитивна одлука, заведување на донацијата и спонзорството во сметководствена евиденција како признаен расход во случајот на правните лица;
5. По добивањето на негативно решение или кога не е донесено никакво решение, правен лек против решението на Министерството за правда;
6. Поднесување на потребната документација до надлежниот орган за да се побара бараното даночно олеснување;
7. Поднесување на извештај за дадената донација / спонзорство од страна на давателот и корисникот во рок од најмногу 30 дена од денот на исполнувањето на договорот.

9.2 ДОНЕСУВАЊЕ ОДЛУКА ЗА ЈАВНИОТ ИНТЕРЕС НА НЕКОЈА ДОНАЦИЈА/ СПОНЗОРСТВО

9.2.1 КОЈ ОРГАН Е НАДЛЕЖЕН ЗА ИЗДАВАЊЕ НА РЕШЕНИЕТО СО КОЕШТО СЕ ПОТВРДУВА ЈАВНИОТ ИНТЕРЕС И КОЈ МОЖЕ ДА СЕ ПОДНЕСЕ ТАКВО БАРАЊЕ?

Според Законот, *“На барање за потврдување на јавен интерес поднесено до давателот или примателот на донацијата, односно спонзорството согласно ставот (8) на овој член, Министерството за правда издава решение со кое го потврдува јавниот интерес на планиранта донација или спонзорство.” (Член 21 (1) од Законот)*

Според член 4(5) од Законот, предмет на договорот за донација и спонзорство мора да биде остварувањето на јавен интерес. Министерството за правда е орган одговорен за одлучувањето на поединечна основа дали конкретната донација или спонзорство е од јавен интерес. Со **Измената** на Законот **во 2014 година**, барањето може да се поднесе и од донаторот и од примателот. Решението со кое се потврдува јавниот интерес е предуслов за добивање на даночно поттикнување по давањето на донацијата или спонзорството.

9.2.2 КОИ СЕ ФОРМАЛНИТЕ БАРАЊА ПОТРЕБНИ ЗА ДА СЕ ПОБАРА ПОТВРДА ЗА ЈАВЕН ИНТЕРЕС?

Според Законот, *“Кон барањето од ставот (1) на овој член се приложува Договорот за донацијата, односно спонзорство, освен во случаите од членот 4 став (2) од овој закон кога примател на донацијата е здружение, односно фондација, примателот на донацијата кон барањето од ставот (1) на овој член го приложува основачкиот акт на примателот, решение за стекнување на статус на организација од јавен интерес за организации од јавен интерес кои го стекнале тој статус согласно со Законот за здруженија и фондации, тековна состојба на примателот издадена од Централниот регистар на Република Македонија не постара од шест месеци, извод од уплатените средства на посебната трансакциска сметка на примателот на донацијата и писмена изјава заверена на нотар со која под полна материјална и кривична одговорност изјавува дека нема склучено писмен договор со давателот на донацијата. Барањето од ставот (1) на овој член се поднесува на два идентични обрасци со прилог на докази.”* (Член 21 (2)-(3) од Законот)

Давателот или примателот треба да поднесе барање до Министерството за правда за потврдување на јавниот интерес од донацијата или спонзорството. Барањето се поднесува во форма објавена во анексот на Службениот весник број 59 од 3 април 2014 година – Правилник на Министерството за правда. Барањето треба да се поднесе до Архивата на Министерството за правда во печатена форма. Има два различни формулари: еден за донатори/спонзори и еден за приматели.¹⁰

За потврдување на јавниот интерес треба да се плати и административна такса. Постојат два едноставни начини за плаќање на административните такси освен со уплатница:

1. Испратете SMS до 144 166 со префиксот на вашиот мобилен оператор со следнава содржина: ТМ <Име><Презиме><Износ>. По кратко време ќе добиете SMS со број на трансакција којашто треба да биде напишана на документот.
2. Исто така, постои апликација за андроид/смарт телефон којашто е достапна на линкот даден подолу¹¹, но за целите на овој Закон, **врс основа на практичното искуство се препорачува SMS опцијата.**

Во прилог на барањето поднесено на пропишан образец, следните документи се приложуваат кон барањето:

- A. Писмен договор за донација/спонзорство; или
- B. Во случај да нема писмен договор, примателот доставува: (1) акт за основање; (2) решение за статусот на примателот за јавен интерес во согласност со соодветниот закон (доколку е применливо), (3) биланс на состојба на примателот не постар од 6 месеци издаден од Централниот регистар на Република Македонија, (4) потврда за средствата уплатени на посебна трансакциска сметка, (5) нотарски заверена изјава за донацијата.

9.2.3 КАКВА Е ПОСТАПКАТА ЗА ОДЛУЧУВАЊЕ ОД СТРАНА НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ПРАВДА?

Според Законот, *„Министерството за правда е должно во рок од пет дена од приемот на барањето од ставот (1) на овој член да побара мислење за секое поединечно барање врз основа на надлежностите од соодветните органи, кое мислење е основ за решавање на барањето од ставот (1) на овој член. Надлежните органи од ставот (4) на овој член се должни да го достават мислењето до Министерството за правда во рок од десет дена од приемот на барањето. Министерството за правда во рок од 15 дена од добивањето на мислење од ставот (5) на овој член издава решение со кое го потврдува или не го потврдува јавниот интерес за дадената донација или спонзорство.”* (Член 21 (4)-(6) од Законот)

Министерството за правда е обврзано со мислењето на надлежните органи при одлучувањето за потврдување или одбивање на постоењето на јавен интерес. Надлежните органи можат да бидат други министерства или државни агенции (на пример, Агенцијата за млади и спорт). На пример, ако активностa спаѓа во областа на образованието, Министерството за правда контактира со Министерството за образование со цел тоа да достави мислење. Надлежните органи треба да достават мислење за јавен интерес на некоја донација/спонзорство во рок од 10 дена од денот на приемот на барањето. Законот не предвидува понатамошни насоки за тоа како надлежните органи да ги подготвуваат мислењата за јавен интерес.

По добивањето на мислењето од надлежните органи, Министерството за правда носи решение за прифаќање или одбивање на јавниот интерес од донацијата/спонзорството во рок од 15 дена.

9.2.4 КОИ СЕ МОЖНОСТИТЕ ЗА ПРАВЕН ЛЕК ДОКОЛУК МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ПРАВДА НЕ ОДЛУЧИ ВО РАМКИТЕ НА КРАЈНИОТ РОК ИЛИ ГО ОДБИЕ ЈАВНИОТ ИНТЕРЕС?

Барањето за потврдување на јавниот интерес се поднесува на формуларот што е вклучен во анексот на Службениот весник број 59 од 3 април 2014 година – Правилник на Министерството за правда. Одлуката го вклучува и образецот на барањето во случај

¹⁰ Ве молиме погледнете го дел 13 за формулари и обрасци. Сите документи се достапни на: www.donirajpametno.mk
¹¹ Достапно на: https://play.google.com/store/apps/details?id=mk.webfactory.taxes&feature=search_result

Министерството за правда да не одлучи во рамките на крајниот рок.¹²

Во член 21 од Законот се опишани следните чекори кога Министерството за правда нема да донесе решение за потврдување или одбивање на јавен интерес во рамките на пропишаниот временски период. Подносителот на барањето има право да поднесе барање за решението во до писарницата на Министерот за правда во рок од 3 работни дена. Следните чекори се преземени од општата управна постапка и се опишани во членовите 21 (7) - (23) од Законот.

9.2.5 ВО КОИ СЛУЧАИ УПРАВАТА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ МОЖЕ ДА ГО ОДБИЕ ПРАВОТО НА ДАНОЧНО ПОТТИКНУВАЊЕ?

Според Законот, “Ако донацијата и спонзорството немаат карактер на донација и спонзорство од јавен интерес, УЈП донесува решение со кое се укинува правото на даночни поттикнувања и го доставува до прекршителот (давателот и/или примателот на донацијата и спонзорството).” (Член 22 (1) од Законот)

Управата за јавни приходи (УЈП) носи решение за одбивање на правото на даночно поттикнување и го испраќа до подносителот доколку донацијата или спонзорството немаат карактеристики на јавен интерес.

Во пракса, УЈП одбива даночно поттикнување само ако давателот: 1) не ги доставил задолжителните документи, вклучувајќи ја и потврдата од Министерството за правда, договорот, изводите од банка и слично; и 2) дадениот износ ги надминува праговите што се предвидени во законот.

Кога УЈП го одбива правото на даночно поттикнување, давателот или примателот има право да поднесе жалба против таквата одлука. Жалбата се поднесува до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен (член 22 (2) од Законот).

9.3 ШТО ТРЕБА ДА БИДАТ СЛЕДНИТЕ ЧЕКОРИ ПО ПОТВРДУВАЊЕТО НА ЈАВНИОТ ИНТЕРЕС?

Во зависност од даночното поттикнување што се бара, треба да се достават различни документи до соодветните органи со цел конечно да се добијат даночните поттикнувања.

9.3.1. КОИ ДОКУМЕНТИ СЕ ДОСТАВУВААТ ДО УПРАВАТА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ ЗА ДА СЕ ДОБИЈАТ ПОТТИКНУВАЊАТА ЗА ПЕРСОНАЛЕН ДАНОК НА ДОХОД?

Според Законот, “За остварување на даночното поттикнување физичкото лице - давател на донацијата кон годишната даночна пријава доставува копија од договорот за донација, копија од решението донесено од Министерството за правда со кое се потврдува јавниот интерес на донацијата, писмена потврда за примена донација, како и доказ за уплатата на средствата.” (Член 13 (1) од Законот)

За остварување на даночното поттикнување физичкото лице - давател на донација/ спонзор кон годишната даночна пријава ги доставува следниве документи до Управата за јавни приходи:

- копија од договорот за донација/спонзорство;
- копија од потврдата за јавен интерес донесено од Министерството за правда;
- писмена потврда за примената донација/спонзорство;
- доказ за уплатата на средствата.

Законот предвидува дека начинот на остварување на даночното поттикнување го пропишува Министерството за финансии (член 13 (3) од Законот). Сепак, до сега не е донесен подзаконски акт за да се олесни спроведувањето на ова даночно поттикнување.

9.3.2 КОИ ДОКУМЕНТИ СЕ ДОСТАВУВААТ ДО УПРАВАТА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ ЗА ДА СЕ ДОБИЈАТ ПОТТИКНУВАЊАТА ЗА ДАНОК НА ДОБИВКА?

Според Законот, “За остварување на даночното поттикнување од ставовите (1) и (2) на овој член правното лице - давател на донацијата кон Даночниот биланс доставува копија од договорот за донација, копија од решението донесено од Министерството за правда со кое се потврдува јавниот интерес на донацијата, писмена потврда за примена донација, како и доказ за уплатата на средствата.” (Член 14 (3) од Законот)

Со цел да се добие поттикнување за данок на добивка, правното лице донатор/спонзорот е должно да ги достави истите документи како и физичките лица до Управата за јавни приходи со годишниот даночен биланс (за повеќе информации види прашање 9.3.1.).

Во Законот е утврдено дека начинот на остварување на ова даночно поттикнување се пропишува од страна на Министерството за финансии. Слично на претходниот случај, до сега не е донесен ниту еден подзаконски акт.

¹² Ве молиме погледнете го дел 13 за формулари и образци. Сите документи се достапни на: www.donirajpametno.mk

9.3.3 КОИ ДОКУМЕНТИ СЕ ПОДНЕСУВААТ ЗА ДА СЕ ДОБИЈАТ ПОТТИКНУВАЊА ЗА ДАНОК НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ?

Според Законот, *“За плаќање на данокот на додадена вредност кој е пресметан во фактурата за прометот наведен во ставот (1) на овој член и уплатен од вршителот на прометот на добра и услуги на посебна сметка во Буџетот на Република Македонија, се обезбедуваат средства од Буџетот на Република Македонија. Уплатениот данок се враќа на вршителот на прометот врз основа на доставено барање од примателот на донацијата.”* (Член 15 (2) од Законот)

Со цел платениот ДДВ да му врати на добавувачот, Законот бара примателот на донацијата да поднесе барање до Министерството за финансии на пропишан образец. Следниве документи се доставуваат во форма на анекси:

- копија од фактурата за извршениот промет (вклучувајќи го и бројот и датумот на решението од Министерството за правда, со кое се потврдува јавниот интерес и пресметаниот ДДВ во денари);
- копија од Решение од Министерството за правда со кое се потврдува јавниот интерес
- копија од ПП50 образецот со кој се потврдува дека ДДВ е платен (ДДВ се плаќа на посебна трезорска сметка наведена во подзаконските акти);
- образец за Барање во два примерока.¹³

9.3.4 ДАНОЧНИ ПОТТИКНУВАЊА КАЈ ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ

Со цел да се остварат даночните поттикнувања за подарок, наследство и имот, потребно е да се достави писмена потврда за пренос на правата како доказ дека е извршена донацијата. Регулацијата и имплементацијата на даноците на имот спаѓаат во надлежност на локалната самоуправа. Од таа причина, авторите препорачуваат да се консултираат локалните даночни канцеларии во врска со конкретните чекори што треба да се преземат со цел да се добијат со даночни поттикнувања за данок на имот.

10. ПОДНЕСУВАЊЕ ИЗВЕШТАИ

10.1 КОЈ Е ОДГОВОРЕН ДА ПОДНЕСУВА ИЗВЕШТАИ И СО КАКВИ ИНФОРМАЦИИ?

Според Законот¹⁹ (1) од Законот, *“Давателот и примателот на донацијата и спонзорството се должни да изготват извештај за дадената и за добиената донација и спонзорство кој треба да ги содржи следниве податоци:*

- 1) име и назив на давателот и на примателот;
- 2) име и назив на крајниот корисник;
- 3) опис на предметот на донација и на спонзорството кој овозможува нивно идентификување со назначување на количината, вредноста и другите негови особености;
- 4) крајна употреба на предметот на донацијата и спонзорството и
- 5) други податоци.

Според ова, и давателот и примателот се должни да изготват детален извештај кој треба да ги содржи следниве податоци: 1) име и назив на давателот и на примателот; 2) име и назив на крајниот корисник; 3) опис на предметот на донација и на спонзорството кој овозможува нивно идентификување со назначување на количината, вредноста и другите негови особености; 4) крајна употреба на предметот на донацијата и спонзорството и други податоци.

10.2 КАКВИ ФОРМАЛНИ БАРАЊА ПОСТОЈАТ ВО ОДНОС НА ПРИМАТЕЛОТ?

Според Законот, *“Договорот за донацијата и спонзорството од членот 4 на овој закон и извештајот од ставот (1) на овој член задолжително се доставува до УЈП, доколку со овој закон за нив се предвидени даночни поттикнувања, најдоцна 30 дена од денот на исполнувањето на договорот.”* (Член 19 (2) од Законот)

Законот утврдува одредени барања за поднесување извештаи во случај на одобрени даночни поттикнувања за донацијата или спонзорството. Извештајот треба да се достави во рок од 30 дена по исполнувањето на договорот за донација или спонзорството. Договорот се смета за исполнет на денот кога примателот ја добил донацијата.

УЈП издава формулари за извештаи коишто се користат за цели на поднесување на извештаи. Електронскиот формулар е документ на две страници којшто го пополнуваат и давателот и примателот и го доставуваат до УЈП во печатена форма и/или по електронски пат. Формуларот за извештај е едноставен и лесен за пополнување.¹⁴

Давателот и примателот користат различни формулари за извештаи. Називот на формуларите за извештаи е УЈП-ИДС/ПР и УЈП-ИДС/ДВ и ги вклучуваат следниве податоци:

¹³ Ве молиме погледнете го дел 13 за формулари и обрасци. Сите документи се достапни на: www.donirajpametno.mk

¹⁴ Ве молиме погледнете го дел 13 за формулари и обрасци. Сите документи се достапни на: www.donirajpametno.mk

Податоци за давателот на донација/спонзорство

- ЕДБ / ЕМБГ на давателот
- Назив
- Адреса, е-маил, телефон

Податоци за примателот на донација/спонзорство

- ЕДБ/ЕДМБ на примателот на донација/спонзорство
- ЕДБ /ЕМБГ на крајниот корисник
- Назив на примателот
- Адреса, е-маил, телефон на примателот

Опис на донацијата или спонзорството

- Форма
- Финансиски средства: износ
- Добра и услуги: количина и износ
- Завештанија - вид и износ
- Други права - вид и износ
- Друго - количина вид и износ

Извештајот официјално го потпишува лицето кое го составило извештајот и овластениот потписник. Давателот ќе приложи 4 документи кон Формуларот за извештај: договорот за дадена донација / спонзорство; решението од Министерството за правда за потврда на јавниот интерес; потврда за примена донација, како и писмената потврда издадена од примателот.¹⁵

10.3 КАКВИ ФОРМАЛНИ БАРАЊА ПОСТОЈАТ ВО ОДНОС НА ДАВАТЕЛОТ?

Со измените и дополнувањата од 2014 година се воведоа измени во врска со обврската за поднесување извештај на давателот. Со цел да користи даночни поттикнувања кај персоналниот данок на доход „.....за остварување на даночното поттикнување физичкото лице - давател на донацијата кон годишната даночна пријава доставува копија од договорот за донација, копија од решението донесено од Министерството за правда со кое се потврдува јавниот интерес на донацијата, писмена потврда за примена донација, како и доказ за уплатата на средствата.“ (Член 13 (1) од Законот)

Во случај на даночни поттикнувања кај данокот на добивка, „..... правното лице - давател на донацијата кон Даночниот биланс доставува копија од договорот за донација, копија од решението донесено од Министерството за правда со кое се потврдува јавниот интерес на донацијата, писмена потврда за примена донација, како и доказ за уплатата на средствата.“

Според измените воведени со **Измените и дополнувањата од 2014 година**, физичкото лице - давател на донацијата ги доставува потребните документи (копија од договорот за донација, копија од решението донесено од Министерството за правда со кое се потврдува јавниот интерес на донацијата, писмена потврда за примена донација, како и доказ за уплатата на средствата) заедно со годишната даночна пријава за остварување на даночното поттикнување. Слично на тоа, во согласност со новиот член 14 од Законот, **правното лице - давател на донацијата** ги приложува овие документи кон Даночниот биланс.

За жал, член 19 за барањата за поднесување извештаи не е усогласен со новите одредби од член 13 и 14 од Законот. Оттука, правното лице - давател на донацијата и физичкото лице - давател на донацијата поднесуваат извештај во рок од 30 дена по исполнувањето на договорот за донација или спонзорство. Називот на формуларите за извештаи е УЈП-ИДС/ПР и УЈП-ИДС/ДВ и ги вклучува податоците вклучени под прашање 10.2.

10.4 КОЛКУ ДОЛГО ОРГАНИЗАЦИЈАТА ТРЕБА ДА ЈА ЧУВА ДОКУМЕНТАЦИЈАТА ПОВРЗАНА СО ДОНАЦИЈАТА И СПОНЗОРСТВОТО?

Според Законот, **“Договорот за донацијата и спонзорството, како и секоја друга документација која е поврзана со донацијата и спонзорството, мора да се чува најмалку пет години од завршувањето на календарската година во која е исполнета обврската од договорот.”** (Член 19 (3) од Законот)

И давателот и примателот ја чуваат документацијата поврзана со донацијата / спонзорството во одреден временски период утврден со Закон. Поконкретно, договорот за донација и спонзорство се чува најмалку пет години по исполнувањето на договорот. Договорот се смета за исполнет врз основа на одредбите кои страните ги утврдиле во договорот. Покрај договорот, организацијата ќе ја чува другата документација поврзана со донацијата и спонзорството најмалку пет години; Таквата документација може да го вклучува решението на Министерството за правда; потврда за исплатата на средствата на посебна трансакциска сметка, писмена потврда издадена од примателот; изјава заверени на нотар за отсуство на писмен договор и др.

¹⁵ Формуларите за извештај се достапни онлајн на веб страницата на УЈП; за давателот: <http://www.ujp.gov.mk/e/obrasci/opis/8>; за примателот: http://www.ujp.gov.mk/files/attachment/0000/0091/UJP-IDS-PR_Izvestaj_web_13.03.2014.pdf

11. КОНТРОЛА НА КОРИСТЕЊЕТО НА ДОНАЦИЈАТА И СПОНЗОРСТВОТО

Според Законот, "УЈП и други надлежни органи го контролираат давањето, примањето и користењето на донацијата и спонзорството во случаи на примена на даночни поттикнувања во согласност со овој закон. УЈП и други надлежни органи, доколку при контролата утврдат неправилности и злоупотреби при користењето на донацијата и спонзорството, поднесуваат прекршочна или кривична пријава." (Член 20 (1)-(2) од Законот)

Според законот, Управата за јавни приходи и други надлежни органи го контролираат давањето, примањето и користењето на донацијата и спонзорството во случаи на примена на даночни поттикнувања. Други надлежни органи вклучуваат Управата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, Управата за финансиско разузнавање и Управата за финансиска полиција. УЈП и други надлежни органи, доколку утврдат неправилности и злоупотреби, поднесуваат прекршочна или кривична пријава.

Во пракса, УЈП проверува дали праговите за даночен кредит и даночно ослободување се почитуваат. Исто така, УЈП проверува дали документацијата е комплетна - потврдата за плаќање е дадена во прилог, Министерството за правда издало решение за јавен интерес, а исполнети се и други барања.

Надлежните органи не се должни да имаат база на податоци за донациите коишто се предмет на даночни бенефиции.

12. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Глава V од Законот вклучува разни прекршочни одредби доколку примателот не почитува одредени одредби од Законот. Она што е важно е дека прекршочните одредби одредуваат глоби не само за правното лице - примател на донацијата и спонзорството, туку и на одговорното лице на правното лице. Законот предвидува глоба во случај:

- примателот да не склучи договор за донација или спонзорство;
- примателот да не изготви извештај;
- примателот не ја користи донацијата или спонзорството во согласност со договорот;
- договорот и другата документација не се чува најмалку пет години;
- Физичкото лице не ги почитува одредбите од член 4, член 7 став (3), член 8 став (1), член 17 став (1) и член 19 став (3) на законот.

Стандардна законска практика е да се утврдат одредени глоби за одговорните учесници во случај на непочитување на законот. Сепак, Министерството за правда нема сознанија за случаи кога овој пропис бил применет и на некоја организација или нејзин директор да им била изречена глоба.

12.1 КАКВИ СЕ ПОСЛЕДИЦИТЕ ДОКОЛУ ПРИМАТЕЛОТ НА ДОНАЦИЈАТА И СПОНЗОРСТВОТО ДА НЕ СКЛУЧИ ДОГОВОР ЗА ДОНАЦИЈА ИЛИ СПОНЗОРСТВО?

Законот ги утврдува следниве последици за **организацијата** доколку не се склучи договор во писмена форма:

Според Законот, "Глоба во износ од 1.000 до 5.000 евра во денарска противвредност за прекршок ќе се изрече на правното лице - примателот на донацијата и спонзорството, ако не склучи договор во писмена форма (Член 4 став (1) од овој Закон)." (Член 23 (1) од Законот)

Исто така, **правниот застапник на организацијата** може да се смета за одговорен како што следува:

Според Законот, "За прекршокот од ставовите (1) и (2) на овој член со Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице на правното лице." (Член 23 (3) од Законот)

Но, тоа не значи дека одговорното лице на организацијата ќе биде автоматски казнето доколку организацијата не потпише договор. Потребна е судска постапка за да се утврди одговорноста на лицето во рамки на организацијата.

Овие глоби не се применуваат на случаите кои согласно законот се изземени од склучување на договор во писмена форма коишто се опишани во прашање 7.2.

12.2 КАКВИ СЕ ПОСЛЕДИЦИТЕ ДОКОЛКУ ПРИМАТЕЛОТ НЕ ИЗГОТВИ ИЗВЕШТАЈ?

Законот ги утврдува следниве последици за **организацијата** доколку не се достави извештај за донацијата или спонзорството:

Според Законот, „Глоба во износ од 1.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок правното лице - примателот на донацијата и спонзорството, ако не изготви извештај за дадената и за добиената донација и спонзорство (член 17 став (1)).“ (Член 23 (2) од Законот)

Исто така, **правниот застапник на организацијата** може да се смета за одговорен како што следува:

Според Законот, „За прекршокот од ставовите (1) и (2) на овој член со Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице на правното лице.“ (Член 23 (3) од Законот)

12.3 КАКВИ СЕ ПОСЛЕДИЦИТЕ ДОКОЛКУ ПРИМАТЕЛОТ НЕ ЈА КОРИСТИ ДОНАЦИЈАТА ИЛИ СПОНЗОРСТВОТО ВО СОГЛАСНОСТ СО ДОГОВОРОТ?

Законот ги утврдува следниве последици за **организацијата** доколку примателот не ја користи донацијата или спонзорството во согласност со договорот:

Според Законот, „Глоба во износ од 1.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок правното лице - примателот на донацијата и спонзорството, ако не ги користи во согласност со договорот, а предметот на донацијата и спонзорството се враќа на давателот на донацијата и спонзорството (член 7 став (3) и член 8 став (1)).“ (Член 24 (1) од Законот)

Последиците од злоупотребата на донацијата или спонзорството се двојни: (1) организацијата е должна да плати глоба и (2) да го врати предметот на донацијата или спонзорството на давателот на донацијата и спонзорството.

Исто така, **правниот застапник на организацијата** може да се смета за одговорен како што следува:

Според Законот, „За прекршокот од ставот (1) од овој член глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице на правното лице.“ (Член 24 (2) од Законот)

12.4 КАКВИ СЕ ПОСЛЕДИЦИТЕ ДОКОЛКУ ПРИМАТЕЛОТ НЕ ГО ЧУВА ДОГОВОРОТ И ДРУГАТА ДОКУМЕНТАЦИЈА НАЈМАЛКУ ПЕТ ГОДИНИ?

Законот ги утврдува следниве последици за организацијата доколку примателот не го чува договорот и другата документација најмалку пет години:

Според Законот, „Глоба во износ од 1.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правното лице примателот на донацијата и спонзорството, ако договорот и другата документација не се чува најмалку пет години (член 19 став (3)).“ (Член 25 (1) од Законот)

Исто така, **правниот застапник на организацијата** може да се смета за одговорен како што следува:

Според Законот, „За прекршокот од ставот (1) на овој член Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице на правното лице.“ (Член 25 (2) од Законот)

12.5 КАКВИ ДРУГИ ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ СЕ ВКЛУЧЕНИ ВО ЗАКОНОТ?

Според Законот, „Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на физичкото лице за непочитување на одредбите од членот 4, членот 7 став (3), членот 8 став (1), членот 17 став (1) и членот 19 став (3) на овој закон.“ (Член 26 од Законот)

Законот утврдува глоби и за непочитување на други одредби. Поконкретно, во случај на:

- непочитување на обврските утврдени во член 4, на пример ако давателот и примателот не склучат договор во писмена форма (освен ако немаат право на изземање како што е утврдено во став 2 од овој член);
- Донацијата не се користи исклучиво за намените и целите опишани во член 7(3) од Законот;
- Примателот не ги извршува обврските што произлегуваат од договорот за спонзорство (член 8 (1) од Законот);
- На странско правно и физичко лице, по негово барање, Управата за јавни приходи не му издаде документ со кој се потврдува дека донирал или спонзорирал во дејност од јавен интерес во Република Македонија (член 17(1) од Законот);
- Договорот во писмена форма, како и секоја друга документација која е поврзана со донацијата и спонзорството, не се чува најмалку 5 години (член 19(3) од Законот). Непочитување на член 19(3) и последователната глоба за примателот на донацијата/спонзорството е изречно регулирано во член 25(1) како што е опишано погоре. Оттука, сметаеме дека оваа одредба се однесува на прекршоци на даватели на донации/спонзорства.

13. ФОРМУЛАРИ И ОБРАСЦИ

- 2.1. Обрасци за договори за донација и спонзорство
- 2.2. Формулар за писмена потврда за плаќање
- 2.3. Барање за потврда на јавниот интерес
- 2.4. Барање за решение доколку Министерството за правда не донесе решение во однос на јавниот интерес во пропишаниот рок
- 2.5. Барање за враќање на ДДВ на вршителот на прометот, при промет на добра и услуги од давателот кон примателот на донацијата
- 2.6. Барање за враќање на ДДВ на вршителот на прометот кога примателот на донација добива финансиски средства и истите ги користи за набавки на добра и услуги
- 2.7. Формулари за поднесување извештаи за донатори и спонзори

